

حقوق شهروندی در فقه و حقوق

www.ketab.ir
اکبر محمودی

انتشارات کمالات

ISBN: 978-622-98827-1-9

9

786229

882719

عنوان: حقوق شهروندی در فقه و حقوق

نویسنده: اکبر محمودی

ناشر: انتشارات کمالات

چاپ: اول / ۱۴۰۰ ش

همه حقوق این اثر برای انتشارات کمالات محفوظ است.

هر نوع استفاده (چاپ، نشر، تکثیر، ترجمه، صوت‌سازی، جزوه‌سازی و...) از این اثر

بدون اجازه نوشتاری از انتشارات کمالات پیگرد قانونی دارد.

kamaalaat.blog.ir

kamaalaat@gmail.com

kamaalaat@yahoo.com

@kamaalaat

شماره کتاب در ستاد کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه: محمودی، اکبر - ۱۳۶۱ -

عنوان قراردادی: ایران. قوانین و مقررات

Iran. Law, etc.

عنوان و نام پدیدآور: حقوق شهروندی در فقه و حقوق / اکبر محمودی.

مشخصات نشر: قم: کمالات، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری: ۱۸۸ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۸۸۲۷-۱-۹

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۸۱-۱۸۸؛ همچنین به صورت زیرنویس.

موضوع: حقوق مدنی (فقه)

Civil rights (Islamic law)

حقوق مدنی - ایران

Civil rights - Iran

رده‌بندی کنگره: BP۱۹۸/۶

رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۳

شماره کتابشناسی ملی: ۸۵۶۴۷۸۵

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیا

۵۸۱

فهرست مطالب

۵	پیش‌گفتار
۷	بخش اول: مباحث مقدماتی
۷	ورودی بخش
۷	۱- مفهوم‌یابی فقه
۷	الف) معنای لغوی فقه
۷	ب) تعریف اصطلاحی فقه
۱۰	۲- مفهوم‌شناسی حقوق
۱۰	الف) معنای لغوی حقوق
۱۰	ب) تعریف اصطلاحی حقوق
۱۲	۳- چیستی حقوق شهروندی
۱۳	خروجی بخش
۱۵	بخش دوم: جایگاه حقوق شهروندی
۱۵	ورودی بخش
۱۵	۱- جایگاه حقوق شهروندی در قوانین
۱۹	۲- جایگاه حقوق شهروندی در سخن معصومان
۲۳	۳- جایگاه حقوق شهروندی در سیره معصومان
۲۵	۴- جایگاه حقوق شهروندی در قوانین موضوعه
۲۸	خروجی بخش
۲۹	بخش سوم: حقوق شهروندی سیاسی
۲۹	ورودی بخش
۳۰	۱- حق مشارکت در حکومت
۳۲	۲- حق نظارت بر عملکرد حاکمیت
۳۷	شرایط نظارت بر عملکرد حاکمیت
۳۷	یکم: پرهیز از ورود به حریم خصوصی
۳۸	دوم: پرهیز از بخش خبرهای اطلاعاتی
۳۹	سوم: آگاهی در امور مربوطه
۴۱	۳- حق آزادی‌های سیاسی
۴۱	۱-۳- حق آزادی بیان
۴۳	شرایط آزادی بیان
۴۳	یکم: پرهیز از نقض موازین دین
۴۸	دوم: پرهیز از نقض اصول امنیت
۴۸	موارد نقض اصول امنیت کشور
۴۸	۱- شایعه‌پراکنی در جامعه
۵۰	۲- بخش مطالب مشکوک
۵۳	۳- بسترسازی برای سوء استفاده دشمن
۵۴	۴- طرح انتقادهای ویرانگر جامعه

۵۵	۵- ایجاد نزاع میان اعضای جامعه.....
۵۵	۶- ناامید کردن اعضای جامعه.....
۵۶	۷- بزرگ‌نمایی و کوچک‌نمایی غیرواقعیانه.....
۵۷	۸- دروغ گفتن در جامعه.....
۵۸	۹- تحریف کردن حقیقت.....
۵۸	سوم: پرهیز از نقض حقوق دیگران.....
۶۰	شاخه‌های نقض حقوق دیگران.....
۶۰	۱- پایمال کردن آبروی دیگران.....
۶۱	۲- افشای اسرار شخصی دیگران.....
۶۱	۳- تهمت زدن به دیگران.....
۶۳	۴- غیبت کردن از دیگران.....
۶۳	موارد جواز غیبت.....
۶۴	(۱) دادخواهی مظلوم.....
۶۵	(۲) تجاهر به فسق.....
۶۵	(۳) نصیحت کردن.....
۶۶	(۴) استفتاء.....
۶۶	(۵) شرح گواهان.....
۶۷	(۶) دفع بیعت سعاد از جامعه.....
۶۷	۵- نفرین کردن دیگران.....
۶۸	۶- اهانت کردن به دیگران.....
۶۹	۷- مسخره کردن دیگران.....
۷۰	۸- فحش دادن به دیگران.....
۷۲	۹- عیب‌جویی کردن از دیگران.....
۷۳	۱۰- طعنه زدن به دیگران.....
۷۳	۱۱- دادن لقب زشت به دیگران.....
۷۴	۱۲- ستم کردن به دیگران.....
۷۵	۱۳- کمک کردن به ستم‌کار.....
۷۶	۱۴- خیرچینی کردن.....
۷۷	۱۵- گمراه کردن دیگران.....
۷۹	۳-۲- حق آزادی پس از بیان.....
۸۲	۳-۳- حق آزادی تشکل‌ها، حزب‌ها و گروه‌ها.....
۸۴	شرایط آزادی تشکل‌ها، حزب‌ها و گروه‌ها.....
۸۵	یکم: اطلاع‌رسانی به دولت.....
۸۶	دوم: پرهیز از نقض اصول وحدت.....
۸۷	الف) اقسام وحدت.....
۸۷	۱- وحدت ملی کشور.....
۸۹	۲- وحدت جهان اسلام.....
۹۴	۳- وحدت جغرافیای سیاسی کشور.....
۹۴	ب) راه‌های نقض اصول وحدت.....

۹۵	۱- تعصب‌ورزی ناپسند
۹۸	۲- تفرقه‌اندازی میان مردم
۱۰۰	۳- اهانت به ادیان و مذاهب دیگر
۱۰۰	۴- اهانت به اقوام دیگر
۱۰۰	سوم: پرهیز از نقض اصول استقلال و آزادی کشور
۱۰۳	چهارم: پرهیز از ارتباط با دشمن
۱۰۴	پنجم: پرهیز از نقض قوانین
۱۰۷	۳-۴- حق آزادی اجتماعات و تظاهرات
۱۰۸	شرایط آزادی اجتماعات و تظاهرات
۱۰۸	یکم: اجازه از دولت
۱۰۹	دوم: پرهیز از حمل سلاح
۱۰۹	سوم: پرهیز از رساندن زیان
۱۱۰	چهارم: پرهیز از خشونت
۱۱۱	۴- حق تعیین سرنوشت سیاسی
۱۱۳	۵- حق اختیار در بیعت با حاکم
۱۱۶	۶- حق دیدار با حاکمان
۱۱۸	۷- حق راهنمایی شدن و آگاهی
۱۱۹	۸- حق بهره‌مندی از گذشت
۱۲۷	۹- حق التزام حاکمیت به پیمان‌ها
۱۲۸	خروجی بخش
۱۲۹	بخش چهارم: حقوق شهروندی اجتماعی
۱۲۹	ورودی بخش
۱۲۹	۱- حق حیات
۱۳۰	۲- حق امنیت
۱۳۲	۲-۱- حق امنیت فردی
۱۳۲	انقسام امنیت فردی
۱۳۲	یکم: امنیت جانی
۱۳۵	دوم: امنیت آبرویی
۱۳۶	سوم: امنیت حریم خصوصی
۱۳۹	چهارم: امنیت اقامتی
۱۴۱	۲-۲- حق امنیت اجتماعی
۱۴۱	انقسام امنیت اجتماعی
۱۴۲	یکم: امنیت اخلاقی
۱۴۵	دوم: امنیت رفت و آمد
۱۴۶	سوم: امنیت گردشگری
۱۴۶	۲-۳- حق امنیت فرهنگی
۱۴۷	۲-۴- حق امنیت سیاسی
۱۴۹	۲-۵- حق امنیت اقتصادی
۱۴۹	موارد امنیت اقتصادی

پیش‌گفتار

شهروند، حقوق، حقوق شهروندی و مترادف‌های آن‌ها در عصر کنونی از جمله واژه‌های رایج، مشهور و معروف در میان اعضای جوامع بشری به شمار رفته و کم و بیش همه انسان‌ها با این تعابیر آشنایی اجمالی یا تفصیلی دارند. علت این مسأله اهمیت و ارزش این عناوین و معانی نهفته در آن‌ها در جوامع بشری امروز است.

تلاش‌های علمی از سوی دانشمندان و محققان جهت تدریس و تدوین در زمینه حقوق شهروندی و کوشش فعالان اجتماعی جهت ترویج و توسعه حقوق شهروندی در میان اعضای جامعه در دهه‌های گذشته جوشش و خروش بیشتری به لحاظ کمی و کیفی داشته و این حکایت از بالا گرفتن اهمیت این مقوله در این زمان‌ها دارد.

در زمان حاضر آثار علمی دربارۀ حقوق شهروندی با رویکرد تک‌رشته‌ای یا چندرشته‌ای درباره حقوق شهروندی یا یکی از بخش‌های آن به شکل کتاب، پایان‌نامه، مقاله و ... به نگارش درآمده؛ ولی براساس تتبع و تحقیقی که انجام گرفته هنوز اثر علمی مستقلی درباره حقوق شهروندی از نگاه فقه اسلامی و حقوق موضوعه با رویکرد پژوهش میان‌رشته‌ای به نگارش در نیامده است.

براساس اهمیت و ضرورتی که درباره حقوق شهروندی احساس می‌شود و خلأ علمی از جهت نگارش اثر علمی مستقلی در زمینه حقوق شهروندی از نگاه فقه اسلامی و حقوق موضوعه، نگارنده مصمم شد تا یک کتاب مستقلی این باره به رشته تحریر در آورد.

این کتاب به شکلی به رشته تحریر درآمده تا در صورت تمایل، متن درسی برای دانش‌پژوهان حوزه، دانشگاه و مراکز علمی دیگر باشد. از این‌رو تلاش شده تا مطالب و دسته‌بندی آن قابل ارائه در کلاس‌های درسی باشد.

نگاشته حاضر از سه بخش اصلی تشکیل یافته که عبارتند از:

بخش اول: مباحث مقدماتی که شامل: مفهوم‌یابی فقه؛ مفهوم‌شناسی حقوق؛ چیستی حقوق شهروندی است.

بخش دوم: جایگاه حقوق شهروندی که شامل: جایگاه حقوق شهروندی در قرآن؛ جایگاه حقوق شهروندی در سخن معصومان (علیهم السلام)؛ جایگاه حقوق شهروندی در سیره معصومان (علیهم السلام)؛ جایگاه حقوق شهروندی در قوانین موضوعه است.